№ 32. У Київі. Понеділок, 13 лютого (февраля), р. 1906. Ціна окремого № 3 коп. № 32.

Громадська Думка

щоденна політична, економічна і літературна газета

Умови передплати.
З приставкою і пересилкою:
На рік . . . . . 4 карб. ‖ На ½ року . . . . 2 карб.
На 3 місяці . . . . 1 „ ‖ На 1 міс. . . . . 50 коп.
За кордон:
На рік . . . . . 9 карб. ‖ На пів року . 4 карб. 50 коп.
За зміну адреси 30 коп.
Передплату приймають:
1) у Київі, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) що-дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журнала „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).
Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ ТА ПІСЛЯ СВЯТ.

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти **є—як йе, и—як ы.**

Авторі рукописів повинні подавати свое прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і зміняти статі; більші статі, до друку негодящі, переховуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.
Умови друкування оповістон:
За рядок попереду тексту або за його місце платиться ‖ за перший раз . . 40 коп. ‖ за другий . . . . 20 коп.
За рядок після тексту
за перший раз . . . 20 коп. ‖ за другий . . . . 10 коп.
Хто шукає заробітку, платить за оповістку тільки половину показаної ціни.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Київі з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Россії й по чужих землях; звістки про всякі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельєтони і т. и.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі згодились писати: проф. Антонович В. Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковський В., Василенко М., Верзилов А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гнатюк В., Грінченко Б., Грінченко М. (Заірня), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрієв М., Дніпрова Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Жебуньов Л., Житецький П., Квасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Козловський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр.-доц. Корчак-Чепурковський А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левіцький М., Леонтович В., Липа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Мировець В., Науменко В., Падалка Л., проф. Перетц В., проф. А. Погодин., Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивенький), Славінський М., Сластьон О., Смуток П., Гр. Сьогобочній., Степаненко В., Тимченко Є., Туган-Барановський М., Франко Ів., Чернявський М., Чикаленко Є., Шраг І., Яновська Л., Ярошевський Б. та инші.

Ціна газеті **Громадська Думка** на рік **4** карб., на пів року **2** карб., на 3 місяці **1** карб., на 1місяць **50** коп. з пересилкою. За кордон на рік **9** карб., на пів року **4** карб. **50** коп.

Громадська Думка виходить що-дня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції **Громадської Думки**—у Київі, Михайлівська у., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає *Володимир Леонтович.*

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, почне виходити з січня року 1906.

НОВА ГРОМАДА міститиме твори красного письменства (поезії, оповідання, повісті, драматичні твори), наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й по-за її межами і т. и. *НОВА ГРОМАДА* має тих самих співробітників, що і „Громадська Думка“; виходитиме що-місяця книжками по 10 аркушів друку. *Ціна з пересилкою на рік 6 карб.; за кордон—8 карб. 50 коп.; окремо книжка коштує 75 коп.*

Адреса редакції *НОВА ГРОМАДА* — в Київі, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає *Володимир Леонтович.*

Передплачувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ можна також в книгарні „Кіевской Старины“, у Київі, Безаківська ул, ч. 14. Відомості про продаж на роздріб газети „Громадська Думка“ можна мати у д. Компанійця, Хрещатик, ч. 54.

У Львові газету і журнал можна передплачувати в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Од редакції.

Редакція „Громадської Думки“ оповіщає, що числа 7, 9, 10, 12 та 19 всі розійшлись і висилатись не будуть.

Съ 5 февраля въ г. Кіевѣ выходитъ

УТРЕННИМЪ ИЗДАНІЕМЪ БОЛЬШАЯ ЕЖЕДНЕВНАЯ ГАЗЕТА

„ОТГОЛОСКИ ЖИЗНИ“

Издаваемая при участіи мѣстныхъ и столичныхъ литературныхъ силъ. Собственные корреспонденты въ Петербургѣ, Москвѣ, Одессѣ, Варшавѣ, а также въ главныхъ городахъ Европы.

Подписная цѣна съ д ставкой и пересылкой на годъ **9 руб.,** на 3 мѣс. **2 руб. 50 к.,** на 1 мѣс. **90 к.,** Съ 5 февраля по 1 марта **75 к.,** Цѣна отдѣльнаго номера **5 к.,**

По соглашенію редакціи съ издателями пріостановленной газеты „**Кіевскіе Отклики**“, подписчики этой газеты будутъ удовлетворены высылкою имъ номеровъ **„Отголосковъ Жизни“.**

Подписка и объявленія принимаются въ Главной Конторѣ „Отголосковъ Жизни“. **Крещатикъ д. № 41 (прот. Фундуклеевской) кв. 17.,** и въ отдѣленіяхъ Конторы при редакціи „Отголосковъ Жизни“: Мало-Житомирская, д. № 6 и при книжномъ магазинѣ С. И. Иванова, Фундуклеевская д. № 2.

Адресъ редакціи: Мало-Житомирская, д. № 6. Телефонъ 1514.

ЗУБНА ЛІКАРНЯ
Д-рів Березницького і Д. Цигури
Фундукл. 30, ріг Театральн. Прийом. від. 9 г. ран. до 7 г. веч. Гоїння, пломб., вирив., штучні зуби. Плата по затвер. таксі. Порада і гоїння 40 коп. 30—5

Друкується і незабаром має вийти перша книжка журнала

„НОВА ГРОМАДА“

Міститиме статі В. Винниченка, М. Вороного, Б. Грінченка, Д. Дорошенка, М. Комаря, М. Левіцького, Д. Марковича, В. Сивенького та инших.

Передплата приймається.

Київ, 13-го лютого.

Сорок літ тому Австрійська імперія перебувала тяжкі часи. З двох боків на неї напали сусідні держави: Італія та Прусія, і хоч на півдні австрійцям поводилося досить добре, за те на півночі прусаки розбили під Садовою австрійське військо і підступили майже до самого Відня. Треба було пристати на вимоги ворогів та заходитися коло реформ внутрішнього ладу, що головно був причиною ганебних поражок. Таким становищем австрійських справ скористувались поперед усіх угри (мадяри). Під приводом громадського діяча Деака угри здобули широкі автономні права.

Констітуція 1867 року віддавала в руки угрів усі внутрішні справи історичної Угорщини; тільки особа австрійського імператора, що є також королем Угрії, та спільне військо і міністерство закордонних справ єднають Угорщину з Австрією. На жаль ся констітуція не забезпечила прав инших націй, що підпали під власть угрів, і аж до сього часу мусять терпіти політичний і національний гніт з боку угорського уряду. Останні події доказують, що угри, бачучи можливість роспаду Австрії, бажають себе забезпечити і намагаються здобути такий лад, щоб тільки особа короля єднала їх з австрійською імперією. Отже ж це може їм вдатись лишень тоді, як що вони дійдуть до згоди з иншими націями, що живуть в Угорщині і коли забезпечать цім націям рівні національні і політичні права. Закордонні газети вже пишуть, що сполучена угорська національна партія ввійшла в зносини з хорватами, які найбільш терплять од теперішніх угорських порядків.

Що ж робить і як думає поводитись австрійський уряд? У Відні ходять зараз такі поголоски: „очевидячки Угрію треба ще сто літ здобувати!“ Так ніби-то сказав,—пишуть по віденських газетах,—австрійський наслідник трону Франц-Фердінанд з приводу угорських подій. Не можем з певністю знати, чи справді так саме, вельми необережно, висловився майбутній угорський король, алеж можливо, що такі або подібні слова було ним вимовлено, бо вони безумовно згоджуються з настрієм віденської придворної партії (камариллї), на чолі якої стоїть власне ерц-герцог Франц-Фердінанд, приятель єзуїтів і прихильник старовини. Віденські газети сповіщають, що власне під впливом камариллї імператор Франц-Іосиф зважився узброєною силою розігнати угорську народню раду. Австрійські верховоди забувають одначе в який спосіб „здобувала“ Австрія Угорщину за минулих часів. Коли зворушені революцією в західній Європі угри року 1848 повстали, щоб визволитися з під австрійської кормиги і здобути незалежність, вони вже наближались до рішучої побіди. Тільки військова поміч з боку російського уряду вирятувала Австрію. Алеж ледве чи се повториться. Як би ж сталося угорське повстання, австрійський уряд може рахувати тільки на свої досить непевні сили. Таким чином войовита бадьорість віденського уряду не має твердої матеріальної основи і може довести до катастрофи. Щоб сьому запобігти, Австрія знов мусить завести грунтовні реформи. Окрім загального виборчого права, всім народам мусять бути забезпечені рівні права і доручено заряд їх рідними краями, себ-то Австро-Угорщина з дуалістичної держави повинна стати вільною федераційною спілкою рівноправних націй. При таких лишень умовах всі австрійські народности будуть зацікавлені в тому, щоб істнувала міцна Австрія і будуть її підтримувати і обороняти всіми силами.

Вчора телеграф приніс звістку про те, що міністер внутрішніх справ розіслав усім губернаторам телеграму, доручаючи їм призначати, починаючи з 20 февраля, строки для виборів уповноважених од попередніх з'їздів властителів землі, од волостних сходів, та од робітників. Міністр зауважає також губернаторам, що бажано було б всі вибори скінчити до 10 марта. Нарешті міністр наказує вжити найпильніших заходів для того, щоб вибори одбувалися без порушення порядку.

Ця звістка показує, що уряд має замір скликати думу як найскоріше. На таку думку безперечно вказує те, що для закінчення виборів призначено такий незвичайно короткий строк—од 20 фераля до 10 марта. Оцей короткий строк й викликає непевність, чи вдасться виконати таку складну справу менш як в три тиждні при наших великих просторах, при нерухливости люду в Россії, а особливо ж при тому настрію, що панує скрізь та при тих надужиттях з боку адміністрації, чутки про які надходять з усіх боків. Що дня по газетах звідусіль пишуть, що по малих городах та містечках поліція не хоче приймати заяв од людей, що мають право стати до виборів. А позавчора в „Биржевых Вѣдомостях“ було надрукавоно телеграму, що до графа Вітте „цілими купами надсилаються од сільских сходів заяви про те, що місцеве начальство зовсім не дозволяє збіратися людями на сходи, щоб обрати виборців, одмовляючись тим, що виборців вже визначено. Як що-ж люде стоять на свойому, то їх розганяють силою“.

До чого ж зведуться вибори послів до державної думи, коли таким способом провадитимуться вибори?

Про рух серед духовенства.

Багато, багато років духовенство православної Церкви у Россії дбало тільки про свої кастові інтереси, держалося осторонь од громадянського життя і слухняно виконувало всі накази і своїх і „світських“ властей. Але загальний визвольничий рух не пройшов марно і для нашого духовенства. Події останніх двох років зворушили і сю мертву силу, примусивши її чуткіше прислухатись навколо себе. До сього часу сам духовний уряд дбав про те, щоб яко мога більше зміцнити стіну меж духовенством та громадянством. Після ж оголошення волі віри і сумління він мусів признатись, що коли духовенство і на далі буде стояти збоку од громадянського руху, то воно скоро втратить і ту частину свого впливу на громадянство, якою воно ще там користується, а на його місце стануть инші проводирі. Таке становище примусило самий уряд випустити до духовенства відозви, з покликами єднатись, організувати з'їзди, зібрання, заводити братства, виступати перед народом не тільки з словом, а й з активною працею.

В свойому посланню до пастви (надруковано в осени в „Церковныхъ Вѣдомостяхъ“, в „Кіевскихъ Епархіальныхъ вѣдомостяхъ“ й окремим виданням у Київі) митрополіт Флавіан пише: „Мы сами должны проникнуться убѣжденіемъ или увѣренностью въ томъ, что святая православная вѣра, предоставлена *нынѣ* въ нашемъ государствѣ самой себѣ“ (стр. 4), „Собирайтесь, по возможности, вмѣстѣ и въ мирной бесѣдѣ... собирайте около себя и мірскихъ членовъ Церкви, устройте изъ нихъ... союзы и направляйте дѣятельность этихъ союзовъ на благо православной Церкви и русскаго народа“ (стр. 14). „Заводите, пастыри, по своимъ приходамъ возожно больше братствъ и союзовъ; *Сближайтесь со своею паствою.* Живите съ нею одною жизнью“ (стр. 15, цітати взято із окремого видання у Київі).

І от духовенство почало ворушитись. Священики почали частіше писать по газетах, частіше збіратись, обговорювати сучасні події, заявляти про потребу всероссійського церковного собору, про реформи духовної школи, про заведення виборного начала од найнижчих верств духовної служби до найвищих і т. и.

Як відомо, більшість ціх бажань так і зосталися мріями. Духовна бюрократія ще почувала свою силу і, злигавшись з світською, почала знов видавати реакційні прикази, щоб спинити рух серед духовенства. І та сама рука, що підписувала архипастирське послання до духовенства, ні хвилини не вагаючись, по першому доносу поліції підписувала приказ, що забороняв священикам правити службу і засилав їх у манастир тільки за те, що вони поясняли народові зміст маніфесту 17 октября.

Але всеж таки інертна духовна маса вже була зворушена з того місця, на якому так довго і міцно спочивала. Хвилі визвольничого руху знайшли собі відгук переважно серед сільського духовенства, через те, що сільське духовенство дужче почуває на собі тяжкий гніт теперешнього і церковного ладу, і загального ладу в державі, бо стоїть близько коло народу. То тут, то там ми бачимо, що духовенство вже більш свідомо відноситься до своїх завдань і обов'язків, виступає проти кари на смерть (у Харькові), проти всяких насильств над неповинними людьми, обстоює інтереси покривдженого лихим свавільством люду (у Полтавщині, Київщині, Таврії і ин.) і т. д. Але поки що —се все одинокі факти, що тонуть в загальній консервативній і навіть реакційній духовній масі.

Натурально, що в такий бурхливий час духовенство не могло задовольнитись читанням своїх офіціальних єпархіальних та церковних відомостей, і почутило потребу вільного обміркування свого життя, потреб та бажань, не віддаючи своїх думок до духовної цензури. Разом і в Петербурзі і в Москві виникають щоденні газети, що видаються духовенством або для духовенства («Колоколъ» Спб. «Правда Божія» Москва) і мають на меті зорганізувати, покликати духовну масу до більш активної діяльности кожна в своєму напрямкові.

З'явились нові періодичні духовні органи і у нас на Україні: щоденна газета „Подолія“ і місячний журнал „Отклики сельскихъ пастырей“.

Як ми уже мали нагоду не раз говорити—„Подолія“ цілком не задовольняє своїх читачів і не відповідає потребам часу.

„Отклики сельскихъ пастырей“ з'явилися на нашій території, в серці України, у Київі, і через це ми мусимо спинитись на них трохи довше. Поки що перед нами один тільки номер цього видання (січень), а на підставі одного числа трудно зробити певні виводи. Редакція поставила собі дуже широке завдання—з'єднати коло себе сільське духовенство всеї Російської держави, злучивши інтереси сільського духовенства з інтересами парафіян. На цю тему редакція наговорила чимало загальних ліберальних

фраз, які сами по собі ще нічого не варті.

Безперечно, що життя сільського духовенства одрізняється от городського так, що духовенство городське часто не розуміє життя, потреб і завдань своїх собратів—сільських. Але ж і умови життя сільського духовенства по всіх кутках російської держави—од Кавказа до Алтаю, од Амуру й до Дністра—також між собою несхожі. Через це й мету, яку поставила собі редакція, ми вважаємо хімерною.

Замісць того, щоб „єднати духовенство всеї російської держави", нашім пан-отцям треба було б обмежити свої завдання і занятись вияснениям того життя, що більш відоме і рідніше. Українському сільському духовенству треба поставити на чолі інтереси українського народу, якому духовенство мусить служити. Опріч інтересів народа иншхи інтересів в його неповинно бути. Разом з тим життя українського сільського духовенства має так багато своїх специфічних прикмет, так одрізняється од життя других місцевостей російської держави, що єднання сільського українського духовенства, обговорювання і вияснення його духовних потреб, завше буде надзвичайно вдячним літературним матеріалом для періодичного органа. Такого змісту журнал мав-би безперечно практичну вагу. За аналогічними прикладами не треба далеко ходити. Досить слідкувати уважно за життям вірмен, грузинів, латишів, поляків, финів—що-б зрозуміти сучасні завдання нашого духовенства і пересвідчитись, що може зробити і яку велику моральну силу може мати духовенство з'єднане одинаковими умовами матеріального і духовного життя із своїм рідним народом.

М. П.

З газет та журналів.

*** „Русскія Вѣдомости" в статі „Вопросы дня и жизни" зупиняються над причинами, що викликали такий страшенний вибух революції в Россії і на її окраїнах.

„Увесь час царювання Олександра III наші „охранители" доводили, що тільки через жорстокі заходи злої реакції, Россія заспокоїлась, що вся „крамола", як революційна, так і ліберальна, винищена до корня.

Та марні були ті сподіванки. Страшні події наших часів навіч показали всю безпідставність таких слов. А сваволя адміністрації викликала вибух народнього гніву, що вже не сила була здержати в Россії заведені сатрапії. Доводиться завоювувати не тільки окраїни, але й осередок Россії...

Більше півсотні літ назад покорила Россія Кавказ. Тепер він увесь запалав огнем, і той вогонь гаситься кров'ю. Що ж наші власти зробили доброго для Кавказу за останніх півсотні літ?

Неврожаі на Кавказі стали ділом звичайним; люде по багатьох місцях мруть, бо не доїдають, од пропасниці та инших хвороб, що розвиваються через недостачу їжі; землі селяне мають дуже мало; кредіту дешевого у їх не має, і глитаі грабують народ. Правове становище не забезпечене. Трапляються випадки, що народ шукає оборони своїх прав у злодіїв і розбійників, і будує їм пам'ятники на спогад про їхні добрі діла та оборону покривджених.

На освіту тубольців наша бюрократія не звертала ніякої уваги. В 1898 році на Кавказі одна школа припадала на 4,100 душ россіян, на 6,000 грузинів, на 8,000 вірменів, на 20,000 горців і на 24.300 татар. Бюрократія не дозволяла навіть тифліській комісії народніх читань, читати по грузинському або по вірменському. Адміністрація пригнітила все місцеве життя, не дозволяючи розвиватися ніяким народнім відмінам в життю культурі, вірі. На Кавказі там, де панувала російська адміністрація, розбої і грабіжі розвинулися надзвичайно. За останні три роки в одній бакинській губернії, де живе менше милійона людей, було 3,000 убивств і 2,270 випадків розбою і грабунку. А поруч з цією губернією в Дагестані, який управляється народніми звичаями, де ні одно злочинство не може втекти од народнього суду, за ті ж три роаи було всього 690 убивств і тільки 147 грабіжів і розбоїв.

Ось які наслідки піввікового панування.

Півстоліття велась крівава війна, щоб заволодіти Кавказом. Ось, нарешті, проливши ріки крови, досягли мети. Але то так тільки здавалося. Минуло знову півстоліття, і щож російська бюрократія зробила для цієї країни, здатної до такого широкого розвитку?

Ні просвіти, ні правдивого суду, а ні добробуту".

*** В той час, коли Вітте зможе сказати, що йому удалося заспокоїти Россію, він муситиме завважити, що цього заспокоєння він добився дуже дорогою ціною. І „Наша Жизнь" цілком справедливо завважає, що після такої побіди над опозіцією:

„Од старого ладу лишилась тільки форма. Одживаючий лад роспадається страшенно швидко; так швидко, як того не сподівалися і старі його вороги. Що тепер зосталося од його? Один за другою руйнуються всі галузі управління, і ввесь лад самодержавної бюрократії став тепер тільки руїною, нездатною навіть для самої простої роботи. Уже не може бути й мови про працю над піднесенням культурного рівня країни, над культурним розвитком народу; ті інституції, що мали дбати про це, тепер зупинили свою діяльність; навіть самі консервативні сторони своєї діяльности, державна власть цілком розстроїла: нема ні суду, ні законів, ні навіть простого поліційного порядку. Що ж ще лишилося од державної власти? Лишились чиновники та начальники; страшенна сила начальства: поліцейського, жандарського, військового, але вони цілком не здатні боронити старе, обороняти державний лад, „істнуючі порядки", а навпаки, вони найбільш діяльні революціонери, що найскоріше руйнують цей лад.

Поліцейська власть по багатьох місцях, так мало здатна охоронити маєток і життя російських громадян, як і чорносотенні хулігани. Досить згадати Одесу, Кішінев, Київ, Гомель або Баку. Ще менше здатні виконувати які небудь консервативні державні завдання наші військові власти, котрі навіть по своїх маленьких казармах, при жорстокій дісціплині і надзвичайній власті над салдатами, не можуть утрімати спокою й порядку".

*** Сими днями з'явилась в „Торгово-Помышленной Газетѣ" статя, напевно навіяна графом Вітте, в якій доводилось, що російське суспільство розпалось на ворожі частини зараз же після маніфесту 17-го октября, і що революційний рух побідили не пулемети і штики, а цей іменно розпад громадянства.

„Русь" каже, шо:

„Коли навіть згодитись з такою думкою, коли навіть і признати, що ця міра була дуже вдатна, все ж треба зауважити, що дальшими своїми заходами Вітте з ноября місяця знищив всі такі цінні наслідки своєї політики,—він з'єднав до купи ті частини громадянства, що роз'єднав день 17 октября. „Русскія Вѣдомости" цілком справедливо зауважають, що уряд тепер має перед собою в особі всього російського громадянства таку ж саму міцну оппозіційну силу, з якою йому довелося мати діло перед 17 октября. Нічого пріч пулеметів та тюрем уряд зараз за собою не має. І Вітте цілком безпідставно потішає себе, що за ним громадянство. Коли для його не ясно ще й досі, і треба ще його переконувати в тому, що тільки він сам, і ніхто инший, переробив найумірковaнішу частину російського громадянства в тяжких ворогів політики братоубивств і всеї сістеми сучасного уряду, коли все це йому ще не ясно, то треба йому тільки уважно прочитати справоздання про московський з'їзд союзу 17-го октября.

Скільки разів Вітте запевняв, що його політика, його сістема, його міністерство, ціль і ідеал—то маніфест 17-го октября? І ось умірковані люде, яких ніколи не можна вважати революціонерами, люде, яких він дуже хотів би бачити в своєму міністерстві (та вони не йдуть), кажуть йому просто в вічі „вам не ймуть віри".

Продовжуйте, графе Вітте! Революція має в вашій особі гарного і певного союзника. За якихсь два чи три місяці ви з революціонували самі умірковані частини громадянства. Ще трошки і...

Але все таки: ви хочете запевнити, як сказали ви в „Торгово-Промышленной Газетѣ", що „на боці уряду умірковaна більшість громадянства?".

Але ж коли ви і Д. Н. Шіпова, А. І. Гучкова і инших членів союзу 17-го октября почнете залічувати в „неблагорозумні", так хто ж тоді лишиться з вами в числі „благорозумних?".

Сама тільки невеличка купка, якій ви, графе, служите, з поглядом якої ви лічитесь?

І для цієї малесенької, сливе що й не російської, Россії вжито і репрессій і пулеметів?!

Ви кажете, що в громадянстві настало „заспокоєння". Правда, громадянство потроху розібралося в тій масі нових ідей і розумінь, що охопили його разом з рухом, який закінчився маніфестом. Але це заспокоєння не політичне, а життьове. Політично, як ви бачите навіть союз 17-го октября висловлює урядові рішучо своє недовірря, і осуджує його, а од дальшого продовження старої політики гніту і насильств передбачає лише „крізіс"—вибух революційних стремлінь.

Це не заспокоіння. Кого хочте спитайтесь, і він вам скаже, так само, як про це вам щодня говорить печать, що це не заспокоіння".

Із російського життя.

— **Чутки й вісти з Петербургу.** На 19 февраля сподіваються оголошення маніфесту про крестянське питання. (Н. Ж.).

— Міністр торговлі Тімірязєв не покидає служби, а помиривсь з Вітте, де в чому відступившись від свого. (Сл.).

— Тімірязєв вперше не погодився з радою міністрів тоді, як міркували про виборче право; Тімірязєв обстоював, що виборче право повинно бути вселюдним. (Н. Ж.).

— Виходить в одставку управляющий державного банку Тімашов. (Пет. Газ.).

— **Діло чорноморських повстанців.** На суді лейтенант Шмідт байдуже слухає свідків, але турбується, коли починають говорити про злочинні вчинки матросів. Він всіма силами обороняє їх, заявляючи, що се він звелів матросам зарядити гармати, що се він доручив матросам взяти на себе офіцерські обовязки то що. Прокурор силкується довести, що підсудні належали до революційних партій. (Русь).

— Оборонці просили оглянути крейсер „Очаков", щоб провірити показання підсудних, що з крейсера не стріляли. Суд відмовився се зробити. Оборонці просять по тому, щоб викликано було експертів,—але суд й в сьому відмовив. (К. Ж.)

— Біля суду, не вважаючи на заборону, зібрався натовп. Офицер попрохав розійтись, а тоді звелів салдатам взяти рушниці на поготову до стріляння. Лю е розбіглися. (Русь).

— **До повстання на Кавказі.** Колишній кутаїський губернатор Старосельський, якого увольнено за „співчуття" революціонерам, висловивсь, в розмові із співробітником „Бирж. Вѣдомостей," що революційний рух на Кавказі зчинився через брак землі, а також через свавольство та самовправство кавказських адміністраторів, що вживали жорстоких заходів, хоч вони зовсім непотрібні. Обвинувачення Грузії, ніби вона хоче відокремитись од Росс'ї, несправедливе. Аліханов, генерал-губернатор Кавказу, на думку Старосельського, відомий прихильник штиків й палкий поліцай. (Б. Вѣд.)

— **Слідство про Цусимський бій.** Слідуватель допитує свідків по ділу про здачу флота; при допитах сидять і Небогатов із своїм оборонцем Марголіним. (К. Ж.)

— **Слідство про розрухи на залізницях.** З Петербургу виїхали два жандарських генерали й кілька штаб-офицерів на слідство про розрухи, що були в декабрі по залізницях. (К. Ж.)

— **До питання про землю.** Вважаючи на скарги поміщиків, ніби крестянський банк занадто дешево оцінює поміщицькі маєтки, банкові зроблено увагу. Через те селяне, що і раніш не охоче купували через банк землю, тепер зовсім зрікаються його помочі. (Н. Ж.)

— Н. Н. Кутлер подасть свій проект земельної реформи до друку, щоб обміркували його в пресі, а тоді удасться з ним до державної думи. (К. Ж.)

— **До селянських розрухів.** Підчас земельних розрухів зроблено шкоди на 60 мил. карбов. (К. Ж.)

— Рада міністрів, міркуючи про земельне питання, визнала, що великих селянських розрухів мабуть вже не буде, бо тепер значно побільшено поліцію і поліції помагає військо. (Русск. Гос.)

— Для втихомирення селянських розрухів в Саратовській губерній туди висилаються карні отряди з уральських козаків. (Б. Вѣд.)

— **Петіція селян.** Гурток селян петергофського повіту удалася до петергофської повітової земської управи з проханням визволити якимсь робом заарештованих під останні часи лікарів свого повіту. Селяне свідчать, що ніякої провини на лікарях немає й що вони винуваті хіба тим, що ростолковували селянам маніфест 17 октября. Далі селяне прохають, щоб їх викликано було за свідків, як що лікарів буде віддано під суд. (Н. Ж.)

— **Вітте—свідок на суді.** Редактор газети „Наша Жизнь" Ходський й редактор латишської газети „Petersburges Awisas" Равінь, віддані під суд за неподачу до цензури номерів своїх газет, вимагають, щоб мировий з'їзд викликав за свідка гр. Вітте. Вітте повинен ствердити на суді, що в розмові з редакторами газет він сказав, що за виданням маніфесту 17 октября друк зовсім вільний й всякий цензурний утиск скасований. (О. Ж.)

— **Вітте і Гапон.** Предсідатель одного із відділів заснованого Гапоном „собранія русскихъ рабочихъ" оповідає, що по виданню маніфесту 17 октября Вітте пообіцяв Гапонові 30000 рубл., аби той виїхав за кордон та не позивав до суду адміністрацію за закриття „собранія" після 9 января (того року). Гапон згодився на се й виїхав за границю, а гроші доручив взяти журналістові Матюшенському. Матюшенський, діставши гроші, віддав „собранію" 6000 карб., а решту взяв собі і кудись втік. 26 января, однак, вдалося його вистежити. (Русь).

— **Увольнення за лібералізм.** Найсв. синод увольнив двох священиків за те, що вони впливали на селян не відповідно замірам уряду. (О. Ж.)

На лібаво-роменській залізниці увольняють силу служащих за участь в останньому страйку. (Н. Ж.)

З московського окружного суду та судової палати уволено 12 служащих за участь в визвольничому рухові. (Н. Ж.)

— **Арешти й заслання.** В Новочеркаську посаджено у тюрму священика Волкова за те, що він в проповіді сказав, що земля Божа. (Р. Сл.)

Арештовані в декабрі служащі московської резинової мануфактури засилаються на північ.

Смоленських залізничих служащих адміністратівним порядком засилають в архангельську та тобольську губернію.

З Москви величезну партію політичних заслано в уфімську губ. (К. Ж.)

З Петербургу висилається за наказом міністра Дурново, помішник пристава капитан Пестич, обвинувачений за урядження „союза чинов петербургской полиции". Між иншим Пестичу залічено в провину, що він написав протокола. (К. Ж.)

Предсідателя „правленія организаціи городскихъ рабочихъ" в Петербурзі д. Краснікова засилають в вологодську губ. Д. Краснікова робочі дуже шанують; водопроводні робочі, напр., мало не забастовали, коли почули про його арешт. (Н. Ж.)

В Курську арештовано предсідателя суджанської земської управи князя Долгорукова. „Русское Государство" повідомляє, що ніякого наказу арештувати Долгорукова з Петербургу не видавалося, й ніяких відомостей про се до ради міністрів не подавалося.

В Мозирі арештовано д. Тверського, вся провина якого в тому, що він дивився на приведених з повіту політичних. (К. Ж.)

— В Петербурзі на пороховому заводі арештовано робочого з скількома „піроксиліновими шашками" (розривні знаряддя). Робочий казав, що він взяв ті шашки не для себе. (Пет. Газ.)

— Частина політичних в'язнів засилається з Курську в тобольську та якутську губернії. (К. Ж.)

— **Із життя газет.** Друкарню, де друкувалася „Рабочая Жизнь", поліція забила дошками. Редактор позивається до суду по статі 129. Газету спинено.

Редактор сатиричного журналу „Гвоздь" висилається з Петербугу. (О. Ж.)

— 8 февраля в Петербурзькій судовій налаті розбиралося діло редактора газети „Сынъ Отечества" Юріцина. Юріцин не признав себе винуватим, свідки-ж довели, що він був тільки номінальним (несправжнім) редактором, а справжнім редактором був д. Шрейдер, який тепер живе невідом де. Палата, однак, присудила д. Юріцина на 1 рік в фортецю, при чому постановила закрити газету,

Одвічальність міністрів.

Колись учені люде вважали, що народня рада державна має тільки видавати закони і не має—вступати в справи урядовання. Вважалося, ніби міністри повинні бути зовсім самостійні, повинні триматися зовсім осторонь від ради державної і повинні слухати тільки голови держави, то б то монарха, або президента. Тепер виявилося, що як дуже ретельно держатися такого порядку, то з того виходить чимало трудностів до правування. Тепер мало не по всіх констітуційних сторонах народня рада має право наглядати за тим, як міністри орудують справами державними. Догляд за міністрами чиниться різними способами. Перш за все в Англії та Франції та инших державах, заведено так, що як народня рада виявить, що вона не йме віри міністрам, так міністри зараз подаються в одставку і тоді голова держави (в Англії король, а у Франції—президент) запрошує инших міністрів, про яких уже відомо, що вони будуть до мислі народній раді. Правда, голова держави може ще инакше зробити,—може полишити самому народові, щоб розсудив тую незгоду між виборними від народу і міністрами. Для того голова держави розпускає державну раду і нарід має вибірати нових депутатів. Тоді, значить, як народ вважає, що депутати, а не міністри, мали рацію, то і вибире тих самих депутатів або таких депутатів, які мають ту саму думку про сю справу, і нова рада знов висловить, що не йме віри міністрам. Тоді вже міністри неодмінно повинні податися в одставку. Колиж народ, вважає, що міністри а не депутати мали рацію, то вибере нових депутатів; ті нові депутати будуть у згоді з міністрами.

По всіх констітуційних сторонах державна рада має ще й такий спосіб наглядати за урядованням і давати міністрам догану, коли є до того привід. Кожний депутат, коли знає що лихого про те, як урядує хто з міністрів, або знає, що урядники (чиновники) щось лихого заподіяли де небудь у краю, або знає якусь подію, що свідчить про лихе урядування, то має право запитати про те міністра. Звичайно, коли кілька депутатів запитають про те и виложать свій запит на письмі, то міністр конче повинен дати одповідь; державна рада обмірковує справу, вислухуючи й міністра, і виголошує свою постанову, чи міністр винен, чи ні. Далі, рада державна може вибрати кілька депутатів споміж себе і доручити їм, щоб вони розглянули достоту, чи все до ладу в якому небудь відомстві або в якому небудь краю. При тому депутати, буває, відкривають багато неладу і зловжитків уряду. Нарешті, по деяких сторонах, наприклад, в Англії, рада державна має право просто судити міністрів.

Бюджет.

Всіма сими способами догляду за урядом ще не вбезпечається, що уряд буде правити країною так, як хоче народня рада. Народня рада тілько тим може примусити уряд правити по її волі, що вона распоряжає народніми грошима. Через те, як би голова держави і міністри схотіли орудовати по своєму, не слухаючи народньої ради, то не могли б, бо без грошей урядовати не можна. Що року народня рада установляє, скільки грошей і на що саме має витратити уряд на будущий рік, і звідки тії гроші взяти,—скільки з податків, скільки з мит, скільки з акцизу, скільки позичити, то-що.

Сей порядок укоренився найдавніше в Англії. Там здавна що-року до парламенту приходив скарбівничий державний, приносив міх із грішми і говорив промову про прибутки і видатки держави. Шкуратяний міх називався в Англії в старовину: „бюджет". З того почали звати бюджетом оту промову скарбівничого про грошові справи, а тепер скрізь звуть бюджетом закон, який установляється що-року про те, скільки і на що має бути витрачено з державного скарбу в наступному році і звідки держава має ті гроші взяти.

В констітуційних сторонах бюджет установляє народня рада; при тому, де народня рада складається з двох палат, там сама нижня палата установляє бюджет в усіх подробицях, а нижня палата скрізь єсть виборна.

Коли ми хочемо пізнати, чи добрий лад у якій небудь країні, чи лихий, то найлуччий спосіб до того розглянуть, на що уряд тратить гроші і звідки ті гроші добуває. Коли ми бачимо, що тратиться багато грошей на школи, на поліпшеня народнього хазяйства і народнього здоров'я і таке инше, то ми пересвідчимося, що в країні добрий лад. Коли ж найбільше тратиться на велике військо, щоб завойовувати нові землі, од яких державі ніякого прибутку не має, на велику плату високим урядникам (чиновникам), коли з державного скарбу (з казни) даються запомоги шляхті на куповання землі, фабрикантам на заводи в той час, як убогий люд не доїдає, то ми признаємо, що в тій стороні нема ладу. Коли ми бачимо, знову, що в якій небудь стороні податки беруться по справедливості, з багатих більше, з убогих менше,—як до прибутку,—коли ми бачимо, що оплачуються податками ті речі, яких багачі заживають для роскоши, наприклад, фортепіани, велосипеди і т. д., а такі, як хліб, сіль не оплачуються, то ми скажемо, що в тій стороні мудрий уряд; коли ж вбогі хлібороби платять податок од землі, а дворяне — ні, коли на непотрібні речі позичаються за границею великі гроші, за які потім прийдеться платити великі проценти з народньої крівававиці, то ми признаємо, що тая сторона нещаслива. З того видно, що бюджет єсть найважніша річ для держави. І справді, народні ради в констітуційних сторонах найбільше і найдовше обраховують бюджет.

Роспис прибутків і видатків держави складається що року скрізь, навіть і в тих сторонах, де нема констітуції і нема виборної ради. Без такого обрахунку можуть обійтися тільки зовсім дикі народи. У культурній стороні уряд мусить обраховувати кожного року, скільки має бути витрачено на військо, скільки на школи, скільки на дороги, на плату урядникам, на лікарів, на суд то-що, і разом з тим скільки має на той рік вступити до скарбу (казни) од усяких податків, скільки з монополії, з скарбових (казенних) лісів, земель, залізних дорог, то-що.

У Россії роспис складають міністри і „государственний совіт", а „государственний совіт" єсть рада, зложена з наставлених від царя вельмож. Затверджує роспис сам цар. Тільки видатки на утримання царя і царського двора не розглядаються в „государственному совіті": міністр, що порядкує царським двором, просто пише, скільки грошей треба йому разом,—а на що саме він має їх тратити, того він не мусить казати. Проти сього ніхто не має права перечити і перевіряти рахунків міністра—імператорського двора.

По констітуційних сторонах твердо установлено, що уряд не має права а ні брати з люду ні одної копійки податку без згоди народньої ради, а ні тратити зо скарбу. Міністри тільки лічать що року, скільки на їх думку на що треба-б витратити, скільки має вступити до скарбу з тихъ податків, що вже були ухвалені в попередні роки, і коли того не вистачає, то звідки взяти ще грошей: чи збільшити податки, чи наложити на що новий податок, чи позичити грошей. Народня рада міркує, поправляє, переробляє роспис і як вона вже його ухвалить і голова держави ствердить, тоді роспис робиться бюджетом, законом. Таким чином народня рада, що показує урядові, скільки на що треба тратити, тим саме держить уряд у своїх руках. Міністри не можуть обернути ті гроші, що їм одпущено, на иншу річ, а не на тую, на яку призначила народня рада, бо народня рада скрізь розглядає потім і перевіряє всі рахунки міністрів, щоб допевнитися, чи справді міністри так господарили грішми, як їм було загадано. Коли міністр витратив що небудь не так, як було загадано законом бюджетовим, то він мусить оправдатися перед народньою радою. Буває так, що міністер справді не міг би зробити инакше; коли народня рада теє признає, то ухвалить потім вчинок міністра; коли ж міністер не оправдається, то він одвічатиме перед судом.

К.

а Юріцину заборонити на 5 років редакторську працю. (Русь).

— Окружний суд постановив одшукати редактора газ. „Сынъ Отечества“ д. Шрейдера і редактора „Молодой Россіи“ студента Лесняевського, обвинувачених по 129 стат. (К. Ж.)

— Сенат визнав, що не можна подавати скарги на постанови судових палат, які припиняють до суду видання газет.

— Чутка, ніби адміністрація видала потайний приказ, щоб було вжито всіх заходів проти випуску місячника, що буде виходити замісць „Русскаго Богатства“, неправдива.

— Редактора газети „Сынъ Отечества“ присуждено до штрафу 25 рубл. за надрукування звістки, що петербурзька поліція дала дозвіл на спродаж хуліганам 600 финських ножів. (О. Ж.)

— В петербурзькій судовій палаті розбирається діло редактора журнала „Полярная Звѣзда“ Петра Струве.

— Редактора газ. „Петербургскій Листокъ“ Худекова позивають до суду за те, що він надрукував відозву „союза союзов“.

— Поліція запечатала контору газети „Новая Жизнь“ (К. Ж.).

— **Із життя партій.** Перші загальні збори партії демократичних реформ полиція закрила, покликаючись на заборону зборів п. градоначальником. (Н. Ж.)

В Москві 8 февраля відкрився з'їзд партії „союза 17 октября“. З'їзд дуже числений. Перший промовник Д. Н. Шипов повідомив, що „союз“ є зараз найбільша партія. Далі д. Шипов відзначив, що „союзу“ неодмінно треба встановити нові відносини до уряду, котрий своїм поводженням явно доводить про своє бажання скасувати все, що було обіцяно маніфестом 17 окт. Дальші промовці оповістили про історію „союза“, про його завдання то що. Нарешті вироблено таку програму засіданнів союза: 1) відносини до других партій: 2) відносини до уряду: 3) передвиборча тактика: 4) земельне питання; останнє питання буде обговорюватись тоді, як за се буде подано більшину голосів. (Н. Ж.)

— Набоков спростовує звістку, ніби центральний комітет констітуційно-демократичної партії просить про дозвіл запросити до Россії Бебеля, щоб він прочитав лекцію про земельне питання.

В Москві заборонені три збори констітуційно-демократичної партії. (О. Ж.)

— **Із життя робочих.** Начальник петербурзського порта генерал Кузьмич не дозволив д-ці. Елліс відкривати в порожніх помешканнях столових для безробітних, заявивши, що не треба годувати „неблагонадежних“. Д-ка Елліс сказала тоді: „треба дати їм роботу“,—генерал відповів: „й роботи не можна давать“. (Н. Вр.)

В Петербурзі закрито аж 7 їдален (столових) для безробітних робочих. В ціх їдальнях що-дня годувалося коло 300 чоловіка. Це число в порівнянню з усім числом безробітних (3000) складає майже одну десяту часть його. (Русь).

— Члени „союза русскихъ людей“ до-тепер трусять на вулицях робочих. (О. Ж.)

— Заходами кн. Хілкова в Петербурзі засновується товариство заводчиків для збудовання дешевих помешканнів для робочих на штиб заграничних робітничих помешканнів. (К. Ж.

З українського життя.

Перед виборами. Партії правового порядку в Одесі вільно скликати на свої зібрання по дві по три тисячі і своїх членів, і чужих людей, але иншим партіям так робити не вільно. От як схотіла констітуційно-демократична партія зібрати зібрання, то їй дозволено скликати не більше як двісті душ своїх членів і то не довше, як на дві години. Як прийшов час, на який визначено зібрання, то поліція впустила 200 душ та ще кількох на додаток, а останні члени зосталися перед замкненими дверима. За дві години небагато чого встигли обговорити і зовсім не встигли поговорити про передвиборчу партійну роботу, бо поминуло дві години і вже треба було росходитися. Зібрання постановило резолюцію, якою протестує проти таких неоднакових відносин начальства до партій та й розійшлося. (Н. Ж.)

В черніговському земському зібрані. Чернігівське губернське земське зібрання мало розглядати доклад про те, як має відноситися земство до сучасних подій. Доклад цей мала спершу розглянути комісія з усіх гласних. Розглянувши доклад, комісія найсамперед постановила, що треба яко мога швидче скликати державну думу.

Потім дуже багато говорено про те, чи прохати, щоб зараз же знято з Чернігівщини „чрезвычайную охрану“. Одні говорили, що хай „охрана“ зостається, бо селяне неспокійні і по весні можуть початися погроми панських маєтків, а инші доводили їм, що „охрана“ знищує закон і дає змогу адміністрації вживати жорстоких способів, через які розрухи наче б те припиняються, але це так тільки здається; а справді то це тільки розлютовує людей і з цього доброго нічого не може вийти. Більшість членів комісії були за те, щоб „охрану скасувати“.

Потім говорено про те, щоб і на далі в Чернігівщині не було ні „усиленной охраны“ ні всяких виключних законів через ті ж самі причини, через які треба скасувати „чрезвычайную охрану“ і через те, що при таких законах не можна буде як треба зробити вибори до державної думи. Про це ще більше говорили, ніж про попереднє. Багато членів комісії боялися, що як скасують „охрану“ та всякі виключні закони, то тоді й військо заберуть те, що тепер понаслали, а без війська їм здавалося страшно жити. Та все ж 27 душ що були проти „охрани“ та виключних законів, перемогли тих 22, що були за охрану.

Потім рішили прохати, щоб зараз же заведено всі свободи і дано всі права, про які ознаймлено маніфестом 17 октября.

На бажання гр. Вітте про те, щоб вибрано таких людей, яких рада міністрів могла б закликати на пораду, рішили, що поки не скликано державної думи, земство не пошле від себе нікого.

Комісія збіралася кілька день і все йшло добре. Як же робота скінчилася і прочитано, що було враджено, тоді один гласний сказав, що деякі члени комісії списали свої думки про справи окремо. І він прочитав ці думки. Вони були такі: „Чрезвычайная и усиленная охрана“ і багато війська мусять зоставатися в Чернігівщині, бо тільки при їх люде можуть заспокоїтися; мало того: написано, що тільки при їх вибори в думу можуть відбутися так як треба. Про свободи й права, ознаймлені в маніфесті 17 октября написано, що тепер ще рано те все заводити. Але найдивніше було те, що під цими „окремими думками“ підписалося вже не 22 душі тих, що говорили проти того всього, а 27 душ, значить ще п'ять душ перемінили свої думки і попередні постанови комісії скасовано. Але все ж тим 27 душам якось ніяково було появляти свої думки перед людьми, то й постановили вони не докладати земському зібранню про те, що зробилося в комісії. (Св. и Пр.)

Через віщо? Ямпольский справник закликає урядників у начальники над кінними стражниками і обіцяє, що вони одержуватимуть по 75 рублів на місяць. Але урядники, що тепер одержують 29 руб. на місяць, не кваплються на велику плату і не йдуть у начальники над стражниками. (К. Ж.)

„Літературно - Науковий Вістник“ (місячник) та **„Записки Наукового Товариства ім. Шевченка“** тепер вільно доходять з Австрії в Россію. Замовляти обидва журнали можна через книгарню „Кіевской Старины“ (Київ Безаківська, 14), або у Львові, ул. Чарнецького, 26. Коштує перший журнал 8 руб., другий—6 рублів на рік.

Арешти та заслання. З Харькова висилають залізничих служащих: Рощевського на три роки в Архангельщину, а Сирицина та Верхова на три роки в Тобольську губ.

Професора Гредескула звелено вислати на три роки в Архангельщину і в той же час міністр народньої просвіти запрохує його бути предсідателем в іспитовій юридичній комісії. Як це погодити? (Н. Ж.)

В Одесі арештовано д-ку Андрієвську, жінку відомого О. О. Андрієвського. Д-ка Андрієвська завідувала дівочою школою і ні до якої політики не була причетна. Але покоївка щось на неї наговорила і стару слабу людину забрано в тюрму. Правда, через три дні покоївку забрано в лікарню, бо виявилося, що вона божевільна. Але д-ці Андрієвській з того не полекшало, бо її заслано в Архангельщину.

Ще арештовано в Одесі лікарьку Гожанську. (Бес.)

Археологічний з'їзд. XIV-й археологічний з'їзд збереться року 1908 в Чернігов. В Москві організовано комітет, щоб скласти програми з'їзду. З Київа в комітет поїхали професори: Довнар-Запольський, Кулаковський і Павлуцький, з Одеси: С. Р. фон-Штерн та І. А. Линниченко.

Агітація серед селян. Партія правового порядку агітувала в Кременчуцькому повіті, але щось її не щастило приєднувати до себе людей; а тепер ще організоване бюро земської управи надрукувало відозви та програми „союза 17 октября“ і порозсилало в повіт, щоб там їх роздавано людям. (Н. Р.)

За кордоном.

Сербсько-болгарська кордонна спілка.

Болгарські газети пишуть, що сербсько-болгарська спілка викликана російсько-австрійською умовою 1897 р. Болгарський і сербський уряди з певністю дізнались, що Австрія і Россія умовились в той час при нагоді поділитися балканським пів-островом. Через це власне Россія і Австрія не домагаються енергічно реформ в Македонії і одтягують цю справу до того часу, коли настане слушний час для поділу. Це виявилося коли було оповіщено французькі дипломатичні документи, або так звана „Жовта книга“. Через цю небезпечність скоїлась сербсько-болгарська кордонна спілка.

Партії в новій англійській народній раді.

В англійській народній раді в сей час засідає 513 прихильників теперішнього міністерства і 157 його противників. Алеж ці „прихильники“ і „противники“ діляться ще на окремі партійні гурти. Вороги сучасного уряду поділяються так: 1) прихильники Бальфура, 2) прихильники Чемберлена і 3) т. з. уніоністи - фрітредери. Всі ці три гурти, хоч і згоджуються в багатьох справах, але ж розходяться в дуже важній справі кордонних (таможенних) реформ. Прихильники міністерства складаються ще з більшого числа гуртів. До них належать: 1) ліберали, 2) радикали, 3) тред-уніоністи, себ то не соціалістичні робітники, 4) незалежно од лібералів робітнича партія і 5) ірландці. Отжеж дві робітничі партії, ірландці, а може й частина радикалів запевне не раз будуть подавати голоси проти уряду. Ми бачимо таким чином, що ті часи, коли в англійській народній раді були тільки дві партії—ліберальна і консервативна,—минули, і Англія вийшла на новий шлях політичного життя.

Б. Я.

У Київі.

Постанова студентів. Студенти старшого курсу київського політехнікума, зібравшись на раду, зложили таку постанову: „Ми, студенти четвертих курсів, 4 февраля 1906 року постановили: просити раду професорів зняти заборону і давати студентам всі відомости наукового характеру. Питання про випуск ми полишаєм до відкриття інстітуту, а випуск назначити так, щоб і ті студенти, які займались в закритому інстітуті могли скінчить свої роботи“. Підписано 25 чоловік. Всі підписані просять товаришів росписуватись на окремому аркуші паперу.

З участку до тюми. Переведено з Бульварного поліцейського участку до Лук'яновської тюрми робочого Йосипа Карбовського, яюму на днях в страві передавалась порада втікти.

Ревізія городських школ. 9 февраля попечитель київского учебного округу Зилов робив ревізію в однокласних городських мужеських і жіночих школах: свято-володимирській, імени Ушинського, та четвертій двохкласній казенній школі.

Вистава. 9 февраля пансіонерами-гімназистами при 1 київській гімназії було виставлено кілька п'єс російських, а також і по українські водевиль відомого українського артиста Кропивницького „По Ревизіи“. Варто зазначити видатну гру в ролі Писаря—д. Жовтого.

Потайна типографія. 10 февраля в ночі, в домі 15, на Ардрієвському спускові поліція знайшла потайну типографію революційної української партії; в типографії знайшли крім кількох пудів шрифту ще й нелегальну літературу. Арештовано 2 чоловіка.

Арешти. Сими днями арештовано робочого Ѳедора Алексеєва і одправлено до Київа по етапу. Крім обвинувачення въ ріжних політичних злочинствах, Алексеєва ще виноватять в смертовбийстві двох шпигів, що сталося в декабрі 1905 року на Шулявці.

11 февраля, в 5 годині ранку, поліція, зробивши трус, арештувала чиновника банку А. М. Чеховського.

Статистика арештів. З 19 ноября 1905 р. по 28 января 1906 року для „попередженя розрухів“, київською поліцією арештовано 310 чоловік, а жандармерією і прокуратурою, крім того, арештовано за той час приблизно до 170 чоловік.

Заборона журнала. 10 февраля сконфісковано перше число журналу: „Кіевская иллюстрированная жизнь“, який видавався коштом Гирича.

Циркуляри. Міністер внутрішніх справ розіслав у губернські жандарські управленія циркуляр: „Чи-мало жандарських управленій не виповнило своїх обовязків. Губернаторі нераз сповіщали голову ради міністрів і міністра внутрішніх справ про те, що начальники жандарських управленій не подають їм потрібної помочи.

Осібно жандармерія по залізницях сливе що, ніде не справилась з своїми обовязками і не зуміла не допустити до забастовки; коли ж починалася забастовка, то жандармерія зовсім зникала, і ні в чому не боронила страйкарям.

Товариш міністра внутрішніх справ розіслав губернаторам київської, подільської і волинської губ. циркуляр, з якого видно, що для скорішого повертання до дому всіх салдатів, що скінчили військову службу і перечислені в запас, по Височайшому наказу, дозволено всім уволеним в запас салдатам їхати на казенний кошт з того місця, де вони служили зразу до дому, а не заявлятись перше до повітових воїнських начальників, як було раніше.

Телеграми.

С.-П. Т. А.

13 февраля.

ПЕТЕРБУРГ, 12 февраля. Депутації владимирського дворянства, що 9 февраля представлялася в Царському Селі, Царь сказав: „Я радий бачити вас тут. Передайте владимирському дворянству мою щиру подяку за почуття, висловлені Мені в вашому адресі. Ваша прихильність і відважна служба Престолові та Отечеству добре відомі Мені. Я в них завсігди був певний й кажу вам у-друге те, що казав вже депутаціям тульського й тамбовського дворянства: добробут всіх станів держави Мені однаково дорогий й що під час вдовольнення крестянських земельних потреб, право вашої власности буде незайманим. За Моїми наказами вишукуються тепер заходи до полекшення долі найбільш бідних землею крестян, що на ній працюють, при неодмінній умові—берігти незайманість приватної власности на землю. Дякую вам щиро за готовність допомогти Мені.

ВІТЕБСЬК, 11 февраля. На запит міністра внутрішніх справ губернатор відповів, що губернські виборчі збори можно буде скликати між 20 й 28 марта.

КАТЕРИНОСЛАВ, 11 февраля. Губернська по справам виборів комісія повідомила міністра внутрішніх справ, що по її думці виборчі збори можна буде почати 6 апріля, а губернські виборчі збори 22 апріля.

ХАРЬКІВ, 11 февраля. На 298 верстві харьково-балашовської залізниці розбився поїзд. Пасажири тільки позабивалися.

ПЕТЕРБУРГ, 11 февраля. (Офіціально). Телеграма генерала Пантелеєва з Чернігову з дня 10 февраля на імя Його Величества: „із губерній: орловської, курської та полтавської тривожних відомостей не надходить. Губернаторі запевняють, що скрізь настав спокій. Тимчасовий генерал-губернатор г. Кременчука, об'їхавши всі волости повіту, теж повідомляє про повне заспокоєння сільских громад і рух в городі та посаді він визнає лише за притлумлений, але не за втихомирений. Сьогодні я повернувсь з об'їзду північних й частини південних повітів чернігівської губернії, збирав там сходи старшин, старост та вповноважених від сельских громад. Про настрій селян переконався, що вони цілком признають за ганебне злочинство зчинені грабіжі та насильства, визнають за потрібну покірність начальству й прийшли до свідомости, що треба затримувати й видавати тих, що підмовляють та агітаторів й висилати з-поміж себе шкодливих людей. Порубки лісів селяне спинили. Нагарбоване повертають властителям. В Чернігові і скрізь в губернії спокійно. Прошу про всемилостивіший дозвіл Вашого Величества зняти з черніговської губернії надзвичайну охорону й залишити тільки побільшену охорону, не робивши, однак, сього полекшення в городі і на станції Конотоп, де бажано на де-який час залишити військовий стан.

ПЕТЕРБУРГ, 11 февраля. (Офіціально). На засіданню ради міністрів 10 февраля міркувалося про земельне питання разом з постановою надзвичайного тульського губернського дворянського з'їзду, журналами з'їзду губернських та повітових предводителів дворянства в Москві й де-якими другими записками, що подані до ради міністрів. Рада міністрів визнає за потрібне сповістити народ, що не можна терпіти порушення через насильство прав власности. Далі рада зауважає на нелад в крестянському земельному хазяйстві й на те, що потрібно тепер-же, поки ще не скликано державної думи, обміркувати де-що про нього. Рада спинилася на думці про зложення на місцях (по провінції), із урядовців й виборних від земства та селян особ, окремих комісій для досліду про місцеві земельні потреби крестян та про способи поліпшити земельний лад.

11-го февраля. Міністр внутрішніх справ розіслав губернаторам таку телеграму: „дозволяю вам призначати, починаючи з 20 февраля, строки виборів вповноважених на попередніх з'їздах дрібних властителів землі, на волостних сходах та од робочих,—там, де це можна зробити, вважаючи на строки оголошення списків властителів землі. Бажано, щоб всі вибори скінчилися, приміром, до 10 марта. Всіма способами запобігайте, щоб на місцях виборів не порушався порядок.

СМОЛЕНСЬК, 11 февраля. З'їзд духовенства визнав за потрібне скасувати посаду діаконів й встановити духовенству жалування з казни: священику 1000 карбов., псаломщику—400 карб. в рік, та землі 36 десятин на причт.

ОЧАКОВ, 11-го февраля. Допитано більш 50 свідків, котрі спростовують багато доводів про вину підсудніх. По думці свідків, матроси не говорили промов про зруйнування сучасного ладу: була лише звичайна критика на підставі маніфесту 17 февраля. Оборонці доводять, що обвинувачувати підсудніх по 100 статі не можна. Оборонці просили оглянути крейсер „Очаковъ“ та гармати, щоб упевнитися, що ніхто не стріляв по другим суднам, й викликати експертизу, але суд в цьому відмовив. Шмідт говорить отверто, прислуховується, як що свідки кажуть проти других підсудніх, поправляє їх й бере на себе всю провину.

ПЕТРОЗАВОДСЬК, 11 февраля. Волостні сходи для виборів до державної думи призначені на 22 февраля, з'їзди вповноважених від волостей—на 5 марта й з'їзди дрібних властителів землі на 6 марта.

РИГА, 11 февраля. Відкрилися наради заступників гуртків констітуційно-демократичної партії. Приїхали делегати з Ревелю, Лібави, Віндави та Юр'єва.

ПЕТЕРБУРГ, 11 февраля. Законом 2 января змінено деякі накази про плату промислового податку. Щоб легче було збирати налоги і завести простіший порядок збірання, встановлено нову комісію, котра почне робити на будучій неділі.

РИГА, 11 февраля. В телеграмах з 8 февраля було сказано, що скарано уже чотирьох засуджених на смерть. Але ця звістка не правдива. Двоє з ціх засуджених на смерть подали жалобу на Высочайше ім'я, а двоє других касаціонну жалобу. Поки що не знати, як рішать ці жалоби.

ВОРОНІЖ, 11 февраля. Єпархіальне зібрання священиків минулось жваво. Обговорювали питання про відносини священиків до теперішніх подій та до виборів в державну думу. Рішили так: 1) Духовенство повинно направляти народ на путь правди і любови. Борючись з партійною нетерпимістю, воно повинно стояти по за всякими партіями. Треба вказувати на потребу сповнити маніфест 17 октября. 2) Духовенство повинно клопотатись, щоб у думу пішли люде чесні, освічені, котрі можуть принести пользу церкві та державі і 3) Обновлення церковно-приходського життя може статись тільки при виповненню маніфеста 17 октября.

МОСКВА, 11-го февраля. На з'їзді союза 17 октября рішили так: При перегляді закону при вибори вважати на те, щоб меншість і окремі части народу могли мати також своїх заступників по справедливості. Позаяк одна державна мова річ важна, то закон повинен встановити, яка мова має бути по школах та в городських і земських урядах.

МОСКВА, 11 февраля. З'їзд союза 17 октября що до робітників признав, що: треба проводити у державну думу кандідатів від робітників там, де промисловість має важне значіння у краєвому життю. 2) Страйки робітників, коли вони йдуть проти важних інтересів держави, не повинно бути. 3) Треба було б обороняти законом труд фабричних робітників, ремесників, і тих, що служать по найму. 4) Треба, щоб заводились спілки робітників на основі професійній й економічній для боротьби і оборони інтересів робітників і щоб поліпшити життя робітників. 5) Треба клопотатись, щоб закон про страховання робітників був виданий як найскорше державною думою. 6) Треба подбати, щоб в державних та громадських предприємствах задовольнялись професіональні та економічні потреби робітників, щоб не було робітникам причин робить забастовки. 7) Трати держави на середні та нижчі професійні школи не відповідають до розміру та значіння промислу в Россії і 8) Треба змінити фабричну інспекцію і завести екзамени для фабричних інспекторів. В вечірньому зібранню рішили ще крім того: питання про робітників не можна рішити на добре для робітників, поки не буде встановлено порядків, які б сприяли розвиткові промислу. Після сього почали оговорювати питання про церкву.

Заграничні телеграми.

БІЛГРАД, 10 февраля. Болгарський уряд відповів на ноту Сербії, що він не має нічого проти змін в таможенній умові, яких хоче Австро-Угорщина, але тільки він вважає, що цією зміною буде знищено всю умову. Крайні радикали приняли австро-угорські домагання, щоб дальше вести розмови про торгову умову.

ТОКІО, 10 февраля. (Аг. Рейтер). Верхня палата приняла закон про консолідацію воєнних займів.

ТРІЕСТ, 10 февраля. (Кор. Бюро). Всі кочегари з пароходів „Ллойда“ рішили знов почать робити.

Бібліографія.

Л. Пахаревський. „Довгый рядъ днивъ“. Оповідання. Отдѣльный оттискъ изъ журнала „Кіевская Старина“. У Київі. 1906. Ст. 14. Ціна 5 коп.

Автор оповідання очевидно тільки вперше ще виступив на літературну ниву, принаймні раніш його прізвище, здається, ніде не здибалось.

Оповідання „Довгий ряд днів“ є псіхологічний знімок із зневіреної життям натури: псіхологія домашівської вчительки Олександри Михайлівни захоплена глибоко. Її почування своєї самітности, жаль за страченими молодими літами, за тяжкою працею, її поривання до чогось вищого,—все змальовано по митецькому...

Щоб дужче підкреслити духове обличча Олексадри Михайлівни та її настрій, в оповіданні виведені ще дві особи: брат її Андрій– студент університету—та Леся,—що скінчила торік „епархіальну“ школу, коханка його. Щасливі обоє, зовсім неспізнавши справжнього життя, вони не журяться ні об чім.

Олександра Михаилівна зневірилась у своїй тяжкій, нудній праці й страчувала надію, чи й будуть уже коли ті добрі наслідки од неї... А Андрій та Леся – молоді з начитаними в книжках ідеями—сміливо дивились на життя... й були раді. Більш теоритичними доводами вони примушують і Олександру Михайлівну веселіше глянути на життя,—„і вже не таким страшним здався Олександрі Михайлівні ряд холодних днів її життя“ (стор. 14)...

Г. Трейман.

Дописи.

Насташка, (васильківского повіту). З того часу, як начало орудовать в нашім селі позичково-зберегательне товариство, тільки й балачки, що про його. Одні кажуть, що це добре діло, другі, особливо ті, що позичають людям гроші, кажуть, що це чорт-батька зна що. Але правда, хоч вона у нас в загоні, як і скрізь, бере таки силу, і товариші напливом линуть до світа дійсної запомоги для бідного чоловіка, котрий до сього часу бачив її тілько в своїй мрії,—запомоги, котра дається без підливи великих і малих могоричів і всякого піддобрювання.

Чуле серце бідораки, прибите горем і бідою, а найбільше глитаями, котрі не давали йому просвітлої години, начало потрохи одходить і чоловік став почувати, що є таки на світі щось таке, що дає йому змогу, нікому не кланявшись і нікого не просивши, вважати себе за чоловіка. Раз зімою у чайні зібрались дядьки і начали розжовувать товариство. Балачку вели дуки, а біднота сиділа й слухала, розвісивши вуха.

„Дуже видумав хитро піп!? Внеси 10 карбованців, тобі дадуть за них в год 60 коп. проценту, ті гроші позичуть другим і візьмуть за сотню 12 карбованців. Яка польза?! Це по дурному. Лучче купить за ці гроші землі, або позичить ці 10 карбованців і взять проценту за год п'ять, а як не грішми, то за проценти взять четвертину землі, то ще й краще буде!“

—„Розумно ти, свате, кажеш! Я казав і кажу, що дурний той, хто поступає в те товариство. Я ніколи не дам своїх грошей, щоб хтось з них наживався, а особливо піп.“

Не втерпів бідорака, запалилось серце і, не вважаючи на те, що балакали заможні, встав і випалив, як із гармати, не переводячи духу:

—„Дурні ви обидва! Я чоловік бідний, ні в чому не замічений, піду, запишусь в товариство, мене приймуть, внесу пай і позичу на свою обихідку грошей, скільки треба, а вам... землі... не продам!“

Сказавши це, вийшов з чайної і пішов в правлен'е товариства. На скільки ці слова були вразливі для заможних, на стільки вони послужили искрою для бідноти. В одну хвилю рознеслась про це чутка по селу, біднота инакше забалакала, особливо в осени.

„Деж це подівались ті стіжки, що кожного року їх тут стояло так багато?“

„Поховав у клуню. У його й друга клуня є на другім городі.“

„Та й там щось не видно! Мабуть і в клунях нічого нема!? Велике спасибі п. о. Василію! Той хліб, що попереду тут не вміщався, тепер любенько собі зложений в тіх клуньках, що завжди пустували!“

Івась Малий.

—

М. Брусилов, (київської губернії). Наша Брусиловська волость має в собі 24 села, в яких буде до 30 тисяч чоловіка людности. Людям, як і скрізь, живеться погано, біднота та злидота страшенні. Через таке бідацьке життя люде слабують на всякі пошести та хвороби. І на таку величезну волость у нас був тільки один фершал. Звичайно, що один чоловік на таку країну мало що міг заподіять, да ще з пустими руками: в аптеці нашого фершала було тільки де-кілька порожніх пляшечок. З присилкою лікарств часто гаялись, а як коли й присилали, то присланого не вистарчало для країни з 30 тисячами люда... Біднота та недастача лікарської запомоги навчили селян звертаться з своїми болячками скоріше до шепшухи або знахаря, ніж до лікаря. Селянин і рад би піти до лікаря, та грошей нема, а лікареві треба заплатить, від його треба йти у аптеку... І тільки в поважних випадках селянин звертається до лікаря, а то або жде запомоги від Бога, або йде особливо жінки, до шептух одшептувать пристріт, викачувать переляк, спалювать бишиху (рожу), замовлять, і таке инше...

Але тепер що до лікарської запомоги у нас стало трохи лучче.—Оце нарешті у Брусилові заведено участкову земську лікарню, де і пораду і лікарства дають даремно. Лікарню мали завести ще де-кілька років назад, але діло з відкриттям її чогось усе затягалось та затягалось, і тільки 15 липця (іюля) 1905 року лікарню нарешті офіціально відкрито. Приїхав і новий фершал, але лікаря не було. Так діло гаялось аж до Різдва,—лікарню заведено..., але в ній запомоги не давали, бо, бачте, дохтора не було де достать... А тут, у Брусилові, проживає вільний лікарь, який просився на місце до лікарні, але йому було відмовлено, бо він, бачте... еврей... Зараз при лікарні є лікарь, двоє фершалів та акушерка; для дуже хворих є де кильки місць на земський кошт. За порадою та за запомогою кожний день до лікарні прибуває сила хворого народу. **І. Рулька.**

Видає і за редакцію відповідає

Володимир Леонтович.

Оповістки.

МОЛОДИЙ ЧОЛОВИК шукає служби в конторі, або де инше; має атестати; згоден на виїзд. Михайлівська 16, 19 Павловскому. 17—3—1

ШУКАЮ заробітку, можу учити української літер., іст., і взагалі всіх предметів, що обійм. 4 кл. гімназії. Уч. V кл. Львівськ. гімназ. Адр.: Львів, ул. Коперника, 12. 6—6

Залізничі Поїзди.

Південно-Західна (Юго-Западная) дорога.	№ поїздів	Одходить з Киева	№ поїздів	Прибуває до Киева
Кур'єр I, II, кл. Одесса Варшава .	1	9 г. 00 в.	2	9г. 45х. р
Кур'єр I, II, кл. Брест, Варшава .	9	6 г.55 х.в.	10	1 г. ран
Почтов. I, II, III кл. Одесса, Брест Білосток, Граево .	3	9г. 15х.р.	4	9 г. веч
Почтов. I, II, III Сарни, Ковель, Варшава	3	11г.25х.р.	4	8г. 25х. в.
Пасаж. I, II, III кл Брест, Білосток,	13	12г.05х.в.	14	6г. 56х. р.
Пасаж. I, II, III кл Одесса, Умань . .	5	12г.30х.в.	6	6г.15х. р.
Пасаж. I, II, III кл. Бердичів, Радзівилів	11	8г. 25х. в.	12	10г.26х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Одесса, Волочиськ	7	9г. 35 х. в	8	8г.15х. р.
Мішан. I II. III, кл. Одесса, Брест, . .	15	8 г. ран.	16	7г. 35х.в.
Пасаж. I, I, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринослав	19	10г.50х.р.	20	5г.59х. д.
Почтов. I,II, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Елизаветград	17	11г.20х.в.	18	7г.15х. р.
Мішан. I,II, III кл. до Білої Церкви .	27	4г. 35х. д.	28	9г.1 5х. р.
Пасаж. I II, III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург	5	11г.50х.в.	2	7г. 35х.р.
Мішан. IV Київ, Одесса, Брест, Знаменка	31	10г.03х.в.	32	1г. 10х. д.
Московсько-Києво-Вороніж. залізн. дорога.				
Швидк. I, II, III кл. Москва	2	11г.40х.р.	1	6г.00хв.в.
Почтов. I, II, II кл. Москва, Курськ . .	4	11 г. веч.	3	7г. 30х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Курськ, Москва, Вороніж. . . .	6	12г.50х. д.	5	4 год. дня
Пасаж. I, II, III кл. Курськ, Вороніж, Харьків, Петербург	8	8г.05 х. в.	7	10г.35х.р.
Києво-Полтавська залізна дорога.				
Почтов. I, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харьків. .	4	12г.15х.в.	3	7г. 10х. р.
Швидк. I, II, III кл. Полтава, Харьків, Лозова, Ростов, Севастопіль. . . .	2	6г. 17 х.в.	1	8г.47х. р.
Тов.-пасажир. II, III кл. Полтава. Харьків	12	8г. 30х. р.	11	9г. 45х. в.

XI годъ изданія. XI годъ изданія

Открыта подписка на 1906 годъ на еженедѣльный сельскохозяйственный журналъ

ХУТОРЯНИНЪ,

органъ Полтавскаго общества сельскаго хозяйства.

цѣна 2 р. въ годъ, на полгода 1 р.

Программа: 1) Правительственныя распоряженія и извѣстія. 2) Дѣятельность мѣстныхъ сельскохозяйственныхъ обществъ, ихъ отдѣловъ и отдѣленій. 3) Статьи по сельскому хозяйству, промышленности и торговлѣ, экономическія и техническія. 4) Хроника, сельскохозяйственное обозрѣніе и корреспонденціи. 5) Сельско—хозяйственная и экономическая дѣятельность земскихъ учрежденій. 6) Библіографія и обзоръ сельскохозяственной и экономической литературы. 7) Сельскохозяйственный фельетонъ. 8) Смѣсь и мелкія извѣстія. 9) Вопросы и отвѣты. 10) Торговыя извѣстія. 11) Обозрѣнія и извѣстія о погодѣ. 12) Объявленія.

Кромѣ еженедѣльныхъ номеровъ въ размѣрѣ 2—3 печатныхъ листовъ подписчикамъ, по примѣру прежнихъ лѣтъ, будутъ высланы безплатныя премія.—Въ 1905 г. всѣмъ год. подписчикамъ были разосланы помимо сѣмянъ кормовыхъ растеній „Справочникъ по устройству учрежденій мелкаго кредита, потребительныхъ обществъ и сельскохозяйственныхъ обществъ малаго раіона“.

Плата за объявленія: за одну строку петита въ концѣ текста 8 коп., впереди—вдвое.

Подписка принимается: въ г. Полтавѣ—въ конторѣ редакціи „Хуторянина“ при Полтавскомъ Обществѣ сельскаго хозяйства.

„Українське Бжільництво“

під редакцією Е. П. АРХИПЕНКА.

В продовженню рока виходить 8 №№ Кожний № в' розмірі 1—1½ аркуша.

Головна мета журнала росповсюджувати на Україні думки про раціональне бжільництво (тоб-то таке, яке матиме в своїм грунті розумні начала).

Відповідно сьому в журналі будуть міститися статі, котрі з'ясовуватимуть питання про природну історію бжіл; про ворогів та хвороби бжіл; про те, як доглядати за бжолами; про здобуткі від бжільництва; про здобуткі від бжільництва; про уілки та темникі; про медові рослини та таке инше.

Окрім сього буде міститися все, що взагалі дотикується зразкового пасічного хазяйства, а також будуть оголошуватся ріжні звістки і закордонні (чужоземні) новинки по бжільництву. Книгоогляд. Відповіді редакції на запитання підписчиків. Об'явки.

Річна передплата з досиланням: у Россії—1 карб., в чужоземні держави —2 карб.

Передплатні гроші мають досилатись по адресі: Кіев, Печерск, Милліонная, д. 9, кв. 3. **А. К. Титаренко.**

По справам редакційним звертатись у Петербург, Суворовскій пр., д. 5, кв. 7.

4—4 Редактор-видавець *А. П. Ефремова.*

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

РАДИКАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ЧАСОПИС

Виходить два рази на тиждень: вівторо і п'ятницю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

	в Австрії	в Россії	в Америці
річно	7 корон	6 карбованців	2½ долярі
піврічно	3 корони 50 сот.	3 карб.	—

Поодиноке число 6 сотиків, з пересилкою—8 сотиків.

Адреса редакції і адміністрації: Львів, вулиця Ліндого, число 7.

„Рідний Край“

Політична, економічна, літературна і наукова часопись

ТИЖДНЕВА, З ДОДАТКАМИ СЕРЕД ТИЖДНЯ ПРО ВС НОВИНИ, ВИХОДИТЬ В ПОЛТАВІ.

Часопись служитиме для оборони інтересів усіх трудящих людей, для добра і во нашому краю.

Передплата на цілий рік—з 1 січня (января) 3 карбованці з пересилкою, н півроку 1 р. 80 к. з перес., на 1 місяць 35 к з перес, один номер висилається за 10 коп. (можна марками)

Редакція і Контора въ Полтаві, ул. Котляревського, книгарня *Гр. Маркевича.*

Видає *Гр. Маркевич.* Редактори: *М. Дмитрієв та Гр. Коваленко.*

В КНИГАРНІ Київської Старини

Продаються ось які нові українські книжки.

Бордуляк. Т.-Оповідання. К. р. 1903, ц. 75 к. і 1 р. 25 к.
Вовчок М. Оповідання т. т. I і II, К. р. 1902 по 50 к. і 75 к.
Грушевський М. Історія України Русі, Львів т. т. I, II і III (выдання дру по 3 р. 60 к., т. V, перша половина, 2 р. 40 к. (IV друкується)
Грінченко Б. Писання, т. т. I поэзія і II проза по 1 р. 50 к. і 2 р.
Глібов Л. Твори. К. р. 1904, ц. 75 к. і 1 р. 25 к.
„ Байки К. р. 1904, ціна 20 к.
Досвітні Огні. Український декламатор К. р. 1906, ц. 1 р. 25 к. в гарній оправі 1 р. 75 к.
Демченко І. Українське весілля з піснями. Од. р. 1905, ц. 20 к.
Єфіменко А. Южная Русь т. т. I і II С. П. Б. р. 1905 по 2 р.
Е. П. Мале та розумне. С.-Пб. р. 1906, ціна 8 к.
Загірня М. Оборонець покривдж. (про Лінкольна) С.-Пб. р. 1905, ц. 10 к.
Календарь-Веселка. на рік 1906, ціна 60 коп.
Куліш П. Чорна рада, хроника 1663 року, Одесса р. 1900, ціна 50 к. з люнками (велеп. паперу) 2. р.
Комарь М. Т. Г. Шевченко. В літер. і іскустві Од. р. 1900, ц. 75 к.
Кониський Ол. Ходімо за ним. С.-Пб. р. 1905, ц. 5 к.
Квітка К. Пісні з нотами, гармон. Яновского, К. р. 1902, ц. 30 к.
Коваленко Ол. Горбоконик, казка К. р. 1906, ц. 20 к.
Левіцький І. Повісті т. т. II, III і IV К. р. 1905, по 1 р. 50 к. за том
„ Над Чорним морем К. р. 1906, ц. 1 р. 25 к.
„ Київські прохачі. К. р. 1906, ц. 60 к.
Мирний П. Твори, т. II, К. р. 1906, ціна 1 р. 50 к. і 2 р.
На вічну пам'ять Котляревському. Збірник К. р. 1904, ціна 3 р. 50 к.
Перша ластівка, збірник творів молодих письменників X, р. 1905 ц. 1 р. 20
Розвага. Український декламатор К. 1905 р., ц. 1 р. 25 к. і 1 р. 75 к.
Стефаник В. Оповідання С.-Пб. р. 1905, ц. 70 к. і 85 к.
Тобілевич І. Драми і комедії. Полтава 1905, ц. 1 р. 50 к.
Франко І. Твори, т. т. 1, II і III по 65 к. і 85 к. за том.
Яновська Л. Оповідання К. р. 1906, ціна 75 к. і 1 р. 25 к.
Фотограф. портрети українських письменників, артистів і гетьманів на 1 50 к., 1 р. 20 к. і 30 к.
Одкриті листи з українськими письменниками, артистами, гетьманами і видам ц. по 5 к.

Всі ці книжки можна дістати в книгарні **Київської Старини,** Безаковська, 1

ДІЛО

Виходить у Львові що-дня, (крім неділь і свя о 5 годині по півдні.

Яко Літературний додаток долучається

„Бібліотека найзнаменитших повістей“.

Передплата на „ДІЛО“ з літературним додатком.

В Австрії:		За кордоном:	
На цілий рік	32 корон	На цілий рік	44 ко
На півроку	16 корон	На півроку	22 ко

У Львові без почтової пересилки:

На цілий рік	28 корон	На півроку	14 к
На чверть року	7 „	На місяць 2 корони 34 крейцарі.	

Поодиноке число коштує у Львові 10 сотиків
„ „ „ на правінції 12 „

Редакція, адміністрація і експедиція: Львів, улиця Батор число 24.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя, IX рік видання, виходить у Льв під редакцією *М Грушевського, В Гнатюка і І Франка* книжками 12— арк. Річна передплата для Россії 8 руб. (можна платити частинами), півріч 5 руб, поодинокі книжки 1 р

ЗАПИСКИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

український науковий журнал, під редакцією *М. Грушевського,* XV рік, виход що два місяці книжками по 15 аркушів. Передплата в Россії 6 руб. на р поодинокі книжки по 1 р. 50 коп.

Посилати на адресу: Львів (Lemberg), Австрія, Чарнецького 26, Літ-На Вістник (Anzeiger für Literatur und Wissenschaft), або Наук. тов ім. Шевче (Sevčenko-Gesellschaft der Wissenschaften), або Київ. Безаквська 14, книг „Кіев. Старины“.

Як скоро тамошні відносини позволять, в Києві будуть отворені відділи редакц

Київ, Друкарня. С. А. Борисова Маложитомірська, дім № 16.